

Sammanfattning

SBU har fått regeringens uppdrag att utvärdera det vetenskapliga stödet avseende vård, behandling och rehabilitering av patienter med långvariga symtom av sjukdomen covid-19 (S2020/06019/FS (delvis)). Tre frågor formulerades: vilka långvariga (>6 veckor) symtom förekommer hos personer med bekräftad¹ covid-19-infektion och hur vanliga är dessa; vilka behandlings- och rehabiliteringsinsatser är effektiva för långvariga symtom; vilka pågående eller opublicerade studier finns?

En sammanställning har gjorts av den internationella vetenskapliga litteraturen, samråd har skett med Socialstyrelsen, utdrag från etikansökningar har erhållits från Vetenskapsrådet och en enkätundersökning har genomförts.

Litteratursökning, relevansbedömning och granskning av risk för systematiska fel (bias) av enskilda studier har genomförts. Över 8 000 artikelsammanfattningar har granskats, varav flertalet exkluderats av relevansskäl. Av de drygt 500 artiklar som lästs i fulltext granskades 57 relevanta artiklar avseende risk för systematiska fel. Av dessa bedömdes 26 ha en låg eller måttlig risk för systematiska fel och redovisas därför här. Det finns även relevanta förhandspublicerade artiklar (pre-print) som inte fackgranskats av tidskrifterna (peer review), men dessa ingår inte i resultatet.

De upplevda symtom som rapporterats har främst varit trötthet, andfåddhet, hosta, hjärtklappning och försämrat luktsinne. Men även bröstsmärtor, muskel- och ledvärk, viktnedgång, mag-tarmbesvär, hudförändringar, en försämrad livskvalitet samt en allmänt försämrad fysisk respektive psykisk hälsa har redovisats. Kliniska mått som rapporterats har varit försämrad lungfunktion och förändringar i lungor, hjärt- och kärlpåverkan som hjärtmuskelinflammation,

förändringar i hjärnan samt försämrat lukt- och smaksinne. Eftersom sjukdomen är ny kan det inte uteslutas att det förekommer andra långvariga symtom som ännu inte har rapporterats i vetenskapliga artiklar.

Hur vanliga långvariga symtom varit i de inkluderade studierna redovisas i Tabell 5.2 och 5.3. (se rapporten). Förekomsten av ett och samma symtom varierar mellan olika studier, bland annat beroende på hur de olika symtomen har mätts och om studierna har avsett patienter i öppen eller sluten vård. Ingen uppskattning av förekomst i Sverige har kunnat göras från registerdata.

Ingen artikel om behandling av långvariga symtom och endast en artikel om rehabilitering (respiratorisk rehabilitering bland äldre) har kunnat identifieras, vilket inte är oväntat med tanke på att sjukdomen är ny.

Enstaka studier har redovisat resultat per kön och åldersgrupp, men dessa studier är för få och för olika för att kunna ge en samlad bild om eventuella skillnader i långvariga symtom. Ingen studie har redovisat resultat för personer med tidigare funktionsnedsättning.

SBU har fram till 9 november 2020 identifierat knappt 400 pågående studier som kan ge information om symtombild samt förekomst av långvariga symtom efter covid-19. Av dessa var ett 60-tal behandlingsstudier. Majoriteten av de pågående studierna rör personer som vårdats på sjukhus. Det finns därför behov av ytterligare behandlingsstudier av personer som vårdats hemma eller i öppenvård samt av barn. Den vetenskapliga aktiviteten är hög och en senare genomgång av den vetenskapliga litteraturen bör kunna ge svar på fler frågor om långvariga symtom vid covid-19.

¹ I litteraturen angavs diagnoskriterier enligt WHO:s definition eller lokala/regionala riktlinjer.

SBU har även genomfört en öppen enkät om vilka forskningsfrågor gällande långvariga symtom vid covid-19 som är angelägna, enligt de som berörs. Flertalet svarande var patienter och förslagen handlar om symtom, diagnostik, effekter av behandling, orsaker, immunitet och bemötande. En prioritering har genomförts om vilka forskningsfrågor som anses vara viktigast. Rapporten *Inventering och prioritering av forskningsfrågor gällande långvariga symtom vid covid-19 (postcovid)* publicerades i maj 2021.

Bilagor

- Bilaga 1 Sökstrategier fråga 1–3
- Bilaga 2 Granskningsmall
- Bilaga 3 Inkluderade studier
- Bilaga 4 Exkluderade studier
- Bilaga 5 Tabell med inkomna forskningsfrågor
- Bilaga 6 Pågående studier

Denna rapport hör till serien SBU Bereder. Beredning av frågor för andra myndigheters eller aktörs verksamhet eller beslut, exempelvis till nationella riktlinjer. Vetenskapligt kunskapsunderlag tas fram av medarbetare

på SBU i samarbete med ämnessakkunniga. Arbetsprocessen för att ta fram underlaget varierar beroende på frågeställning och behov.

Projektgrupp

Sakkunniga

- Judith Bruchfeld, överläkare, Karolinska universitetssjukhuset

SBU

- Elizabeth Åhsberg, projektledare
- Marie Österberg, biträdande projektledare
- Irene Edebert, medverkande
- Christel Hellberg, medverkande
- Laura Lintamo, medverkande
- André Sjöberg, medverkande
- Nils Stenström, medverkande

- Ann Kristine Jonsson, informationsspecialist
- Irini Åberg, projektadministratör
- Pernilla Östlund, projektansvarig chef

Samråd med andra myndigheter

Socialstyrelsen

- Anders Jacobsson, statistiker
- Alexandra Karlén, utredare
- Ulf Törneblad, medicinskt sakkunnig

Vetenskapsrådet

- Christian Thörn, forskningssekreterare

Rapport nr 319 (2020) • registrator@sbu.se
Rapporten kan laddas ner från www.sbu.se/319

Grafisk produktion: Anna Edling, SBU